

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 467/2021-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zastúpeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Obdo/53/2018 z 30. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. mája 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím najvyššieho súdu o dovolaní v civilnom spore. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Právny predchodca sťažovateľky, správca konkurznej podstaty, poisťovňou udalost'ou poškodenej obchodnej spoločnosti si ešte v roku 2011 žalobou proti poisťovni uplatnil nárok na poistné plnenie v dôsledku poisťovnej udalosti, pri ktorej vznikla škoda tejto obchodnej spoločnosti. V priebehu súdneho konania došlo v rámci speňažovania majetku k postúpeniu žalobou uplatnenej pohľadávky a uznesením okresného súdu z 28. novembra 2011 bolo pripustené, aby do konania namiesto doterajšieho správcu konkurznej podstaty vstúpila [REDAKOVANÉ]. Žalobe bolo v podstatnej časti vyhovené už rozsudkom Okresného súdu Košice I z 26. júna 2012, ktorý bol na odvolanie žalovanej poisťovne potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 30. apríla 2013. Následne [REDAKOVANÉ] zmluvou o postúpení pohľadávky previedla žalobou uplatnenú a právoplatne priznanú pohľadávku na sťažovateľa. Na mimoriadne dovolanie

generálneho prokurátora boli v konaní vydané rozsudky uznesením najvyššieho súdu z 29. apríla 2015 zrušené s tým, že vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v tejto veci už druhým rozsudkom zo 16. mája 2016 znova v podstatnej časti žalobe sťažovateľa vyhovel. Na odvolanie žalovaného krajský súd rozsudkom z 25. októbra 2017 potvrdil rozsudok okresného súdu v časti, v ktorej bolo vyhovené žalobe. K odvolacej námietke žalovaného týkajúcej sa otázky aktívnej legitímácie žalobcu krajský súd poukázal na to, že obsahovo sú totožné s námietkami prednášanými v priebehu konania na jednotlivých pojednávaniach, s ktorými sa súd prvej inštancie náležite vysporiadal. Odvolací súd pri rozhodovaní o tejto časti odvolania žalovaného dospel k záveru, že v spore došlo k postúpeniu pohľadávky z [REDAKOVANÉ] ako postupcu na sťažovateľom ako postupníka na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 21. júna 2013 s tým, že žalovanému sa dokazovaním túto domnienku zákonnosti postúpenia nepodarilo vyvrátiť.

4. Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný dovolanie, ktoré odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci, keďže krajský súd sa pri riešení právnych otázok odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku]. Okrem iných otázok túto vadu videl v súvislosti s preukazovaním aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa, keď tvrdil, že zmluva o postúpení pohľadávky medzi [REDAKOVANÉ] a žalobcom je absolútne neplatná, keďže ju nepodpísali tam uvedené osoby, o čom žalovaný predložil odborné vyjadrenie znalca. Podľa žalovaného okresný aj krajský súd pochybnosti o pravosti podpisov bez náležitého odôvodnenia odignorovali, nevykonali navrhované dokazovanie a v otázke aktívnej legitímácie žalobcu vychádzali najmä z oznámenia o postúpení pohľadávky. Takéto posúdenie považoval žalovaný za nesprávne a v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím najvyšší súd obe dovolaním napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Hoci vychádzal z toho, že je dovolacími dôvodmi viazaný, uviedol, že by bolo v rozpore s princípmi spravodlivého procesu, pokiaľ by pri posudzovaní náležitostí dovolania uplatňoval formalizmus najmä, keď žalovaný bez uvedenia konkrétneho ustanovenia Civilného sporového poriadku vyvodzuje prípustnosť dovolania vyjadrením dovolacích dôvodov spočívajúcich v procesnej vade podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Najvyšší súd uviedol, že otázku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa namietal žalovaný pred okresným a aj krajským súdom, a to rovnakými tvrdeniami ako v dovolaní. Najvyšší súd dospel k záveru, že oba súdy vo svojich rozhodnutiach dostatočným spôsobom neodôvodnili, prečo nepreskúmali platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorého žiadal žalovaný. To viedlo k tomu, že obe rozhodnutia nie sú dostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné, čo môže viesť k ich arbitrárnosti, keďže oznámenie o postúpení pohľadávky vykonané postupníkom, a nie postupcom, bez ďalšieho nezakladá aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu. Najvyšší súd dospel k záveru, že v spore došlo k porušeniu práv žalovaného na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, čo zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

III.

6. Podľa sťažovateľa namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základných práv, keďže obsahuje skutkové a právne závery, ktoré sú v priamom rozpore s dôkazmi v spise.

Považuje ho za nezákonné, svojvoľné, arbitrárne, nepreskúmateľné, neospravedliteľné a neudržateľné. Sťažovateľ osobitne namieta to, že dovolanie bolo žalovanou zdôvodnené podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, no takéto dovolanie bolo neprípustné, keďže žalovaná nekonkretizovala právnu otázku vyriešenú ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd nesprávne odchýlil. Okrem toho sťažovateľ považuje za nezákonný postup najvyššieho súdu, ktorý, súc viazaný dôvodmi dovolania, bez toho, aby to bolo v dovolaní namietnuté, dospel k záveru, že dovolanie je prípustné podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

7. Sťažovateľ porušenie základných práv vidí aj v samotnom závere o tom, že rozhodnutia okresného a krajského súdu sú výsledkom nesprávneho procesného postupu, ktorým by bolo žalovanému znemožnené uskutočňovať jeho procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti poukazuje na jednotlivé vykonané dôkazy, ktoré boli zohľadnené v rozhodnutiach okresného a krajského súdu. Osobitne uvádza to, že oznámenie o postúpení pohľadávky zaslal žalovanému postupca, a teda nie sťažovateľ ako postupník, pričom oznámenie o postúpení pohľadávok bolo podpísané osobou oprávnenou konať za postupcu a táto osoba podpis na oznámení uznala za svoj vlastný.

8. Ďalej považoval za celkom nesprávny záver najvyššieho súdu o tom, že by sa okresný a krajský súd nevyporiadali s tým, prečo akceptovali oznámenie postupníka o postúpení pohľadávky a nepodrobili skúmaniu zmluvu o postúpení pohľadávky. Znova poukázal na odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu. K tomu uviedol, že zmena veriteľa sa právneho postavenia žalovaného dlžníka priamo netýka a nemôže mať vplyv na rozsah povinnosti dlžníka splniť dlh. Relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky zakladá bez ďalšieho aktívnu vecnú legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky a súd z takéhoto oznámenia vychádza bez toho, aby ako prejudiciálnu otázku skúmal platnosť zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorej sa dlžník nemôže úspešne dovolať. To by mohol len vtedy, ak by postúpenie pohľadávky preukazoval len postupník. Napokon sťažovateľ poukázal na to, že žalovaná poisťovňa sa proti sťažovateľovi domáhala určenia neplatnosti oznámenia o postúpení pohľadávky, no jej žaloba bola v inom konaní právoplatne zamietnutá, pričom z rozhodnutí vyplýva jasný a správny názor na celú vec, ktorý spočíva v tom, že oznámením postúpenia pohľadávky žalovanej poisťovni postupcom došlo k splneniu povinnosti postupcu podľa § 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka a žalovaná poisťovňa bola povinná z tohto oznámenia vychádzať a splniť dlh sťažovateľovi.

IV.

9. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým v civilnom spore bolo na dovolanie zrušené potvrdzujúce rozhodnutie krajského súdu o odvolaní. Prístup ústavného súdu ku kasačným rozhodnutiam najvyššieho súdu v konaní o dovolaní vyplýva z východiska, podľa ktorého aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ide najmä o prípady, ak všeobecný súd vyrieši nejakú otázku s konečnou platnosťou, ktorá je spôsobilá zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok (II. ÚS 344/2019 z 21. novembra 2019).

10. Sťažovateľom namietané rozhodnutie najvyššieho súdu zrušuje rozhodnutie krajského súdu, ktorým bolo právoplatne rozhodnuté v prospech sťažovateľa, a to podstatným vyhovením jeho žalobe. Najvyšší súd v namietanom rozhodnutí nerozhodol medzi stranami spornú a dovolaním ako primárnu znova nastolenú otázku účinkov postúpenia pohľadávky, ale rozhodol o tom, že krajský súd sa zákonne nekonformnou argumentáciou vysporiadal so skutkovou a právnou stránkou otázky, ktorá je podstatná pre rozhodnutie vo veci samej, pričom správnosť odpovede okresného a krajského súdu žalovaná spochybňovala v priebehu celého konania. Možno mať pochybnosti o vhodnosti prístupu najvyššieho súdu, ktorý namiesto toho, aby sa zameral na explicitne vyjadrenú argumentáciu podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, k dovolaniu pristúpil z pohľadu tej argumentácie dovolateľa, ktorá smerovala k nedostatkom odôvodnení dovolaním napadnutých rozhodnutí, a teda k dôvodu podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. To platí o to viac, že hoci okresný a krajský súd boli schopné otázku účinkov postúpenia pohľadávky na sťažovateľa riešiť aj pre ústavný súd zrozumiteľným, hoci nie ideálnym spôsobom, najvyšší súd v dôsledku nesprávneho zamerania sa na otázku úrovne odôvodnenia rozhodnutí a možno aj pre rozhodnutie nepodstatnú skutkovú otázku, nebol schopný dať zrozumiteľnú odpoveď na to, či v dlhoročnom spore došlo k takému postúpeniu pohľadávky na sťažovateľa, ktoré malo za následok to, že nebol dôvod spochybňovať, že je nositeľom v spore uplatneného práva.

11. Tieto pochybnosti o vhodnosti prístupu najvyššieho súdu, ktorý namiesto vecného vyriešenia sporu tak, ako mu bol nastolený dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku, pristúpil k dovolaniu z pohľadu § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, však nemôžu byť základom toho, aby bolo možné dospieť k záveru o porušení ústavných práv sťažovateľa. Najvyšší súd v dovolacej argumentácii žalovaného dôvodne identifikoval dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku, hoci toto ustanovenie žalovaný explicitne neoznačil. Takýto prístup je však ústavne udržateľný, keďže Civilný sporový poriadok neformuluje obsahové náležitosti dovolania v tom zmysle, že je nevyhnutné uviesť ustanovenie zákona zakladajúce prípustnosť a dôvodnosť dovolania. Prieskum kasačných rozhodnutí či už odvolacej alebo dovolacej inštancie všeobecného súdnictva je celkom prirodzene limitovaný už uvedeným záverom o tom, že takýto prieskum je ústavne významný len vtedy, ak kasačné rozhodnutie formuluje záver, ktorý je spôsobilý zásadným spôsobom ovplyvniť ďalší priebeh konania alebo jeho výsledok. Ďalší priebeh konania je však ovplyvnený len do tej miery, že krajský súd sa bude musieť v odôvodnení svojho nového rozhodnutia vysporiadať s tými časťami svojej argumentácie, ktorú najvyšší súd nepovažoval za dostatočnú. Ďalší priebeh sporu nie je zaťažovaný takou vadou, ktorá by nebola v ďalšom konaní napravitelná, keďže najvyšší súd rozhodnutia zrušil nie pre nesprávnosť ich právneho názoru s vyslovením vlastného právneho názoru, ale pre nedostatky ich odôvodnení.

12. Preto nebol dôvod na to, aby bolo možné vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré treba vždy vnímať s ohľadom na definitívny výsledok konania pred všeobecnými súdmi. Opačný prístup by bol z pohľadu ústavného nesprávny, keďže by viedol nie k ochrane základných, na výsledok zameraných ústavných práv strán sporového konania, ale k tomu, že ústavný súd by vykonával dohľad nad tým, či opravné inštancie všeobecného súdnictva pri svojich konaniach definitívne nekončiacich postupoch a rozhodnutiach správne aplikujú podústavné právo. Takýto prístup by bol celkom

nesprávny, keďže by z ústavného súdu vytvoril ďalšiu inštanciu všeobecného súdnictva, ktorá by vykonávala dohľad nielen nad výsledkami civilných sporov, ktoré sú zásahmi do základných práv, ale aj nad rôznymi čiastkovými, často nadbytočnými procesnými postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov. I keď sa takýmto nadbytočným rozhodnutím môže zdať aj namietané rozhodnutie najvyššieho súdu, treba uviesť, že rozhodovacia činnosť nielen opravných inšancií všeobecného súdnictva musí byť zameraná na materiálne riešenie sporu, no nie iba pod vplyvom nálezov ústavného súdu, ale vo vlastnom zameraní sa na konštruktívne a materiálne riešenie sporov, ktorého prejavom nie je systémové uprednostňovanie kasácie pred vecným vyriešením opravným prostriedkom nastolenej právnej otázky.

13. Ústavná sťažnosť je z dôvodu, že napadnuté kasačné rozhodnutie nerieši žiadnu v konaní či už skutkovo alebo právne správne otázku s konečnou platnosťou, zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu